

CLÉMENCE
MICHALLON

KULTIN KASVATIT

Suomentanut Antti Immonen

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Kultin kasvatit sisältää sitaatteja seuraavista aiemmin suomennetuista teoksista:
Antoine de Saint-Exupéry, *Pikku prinssi*. Suomentanut Irma Packalen. WSOY, 1999.
Jack Kerouac, *Matkalla*. Alkuperäinen versio. Suomentaneet Markku Lahtela &
Markus Jääskeläinen. Tammi, 2007.

Englanninkielinen alkuteos: *Our Last Resort*

Copyright © 2025 by Clémence Michallon
Published by arrangement with Ulf Töregård Agency AB.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty

ISBN: 978-951-1-52023-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

*Tylerille, jälleen kerran,
ja lukijoilleni*

*Enkö ollutkin koko maailma, ja eikö
kaikki romahtaisi poismeniäni myötä?*
– Emile Zola, ”La mort d’Olivier Becaille”

*Olen aina rakastanut aavikoita. Siellä voi istua
hiekkaharjulle. Ei näy mitään. Ei kuulu mitään.
Ja kuitenkin hiljaisuudesta säteilee jotain...*
– Antoine de Saint-Exupéry, *Pikku prinssi*

1 ESCALANTE, UTAH

NELJÄS ILTA

Toisinaan ilo valtaa kauttaaltaan koko ruumiini.
Silloin huomaan sen.

Maailma ympärilläni muuttui omituiseksi vuosia sitten. Aivo-
ni asettuivat uuteen asentoon pitääkseen minut turvassa ja alkoivat
antaa minulle käskyjä: *Tarkista ovesi ennen kuin menet nukkumaan.
Yksi, kaksi tai jopa kolme kertaa. Kokeile oven lukkoa varmistaaksesi,
että lukitsit sen todella. Loksauta sitten ovi uudelleen lukkoon.*

*Kurkista ovisilmästä ulos. Varmista, että liesi on pois päältä. Onko
koiralla kaikki hyvin? Hengittäkö se? On samantekevää, vaikka oli-
sit jo kerran tarkistanut asian. Tee se vielä kertaalleen.*

Mieleni on alati levoton. Koko maailmani on järjestyksessä
kuin nukkekoti. Tiedän, missä kaikki on ja miten kaikki toimii.
Siinä ei ole yllätyksiä.

Ja juuri siksi poikkeukset tuntuvat sitäkin elähdyttävämmiltä.
Onni versoo mitä epätodennäköisimmistä paikoista – muratin
vihreä verso, joka kietoutuu piikkilangan ympärille, ja kukat, jot-
ka kukkivat jonkin matalan haudan ruohottuneella pinnalla.

Aivan kuten nyt. Gabriel nukkuu yhteisessä hotellihuonees-
samme, minä puolestani seisoskelen huoneemme yksityisellä pa-
tiolla. Yläpuolellani kaartuu avara autiomaan taivas.

Aurinko nousee muutaman tunnin kuluttua. Hotellimme, suo-
rien linjojen ja modernin arkkitehtuurin keidas, kylpee luonnon-

valossa. Ilmassa leijailevat aamun tuoksut: kahvin täyteläinen aromi, hajuvesien raikkaat leyhähdykset, aurinkovoiteen makea häivähdys. Uima-allas välkehtii kullankimalteisena ja sinisenä, kuin kangastus konsanaan. Unenpöpperöiset hotellivieraat laahustavat aamiaiselle.

Juuri nyt kaikkialla on kuitenkin vielä hiljaista. Kaikki on vain minun. Se on unettoman etuoikeus.

Työnnän käteni hupparin taskuun, vedän askista savukkeen ja napsautan sytytintä. Se on tyhjä. Emmin hetken ja päätän sitten käyttää hotellin sytkäriä, joka on asetettu esille kaasutakan sytyttämistä varten.

Ensimmäiset sauhut. Pieni tuulenpuuska hulmauttaa shortsieni helmaa hieman kolmen valkean raidan kohdalta.

En ole yksin.

Ajatus välähtää mielessäni kuin punainen hälytysvalo.

Kahden ihmisen äänet rikkovat yön hiljaisuuden.

Tunnen nuo äänet. Viimeisten neljän päivän aikana olen kuullut ne ajoittain vaimeina kylpylän lähistöllä, välillä myös irrallisia lauseita illallisella.

Nuori vaimo ja hänen iäkäs aviomiehensä.

Tunnistin heidät jo altaalla ensimmäisenä päivänämme erästä *60 Minutes* -ohjelman jaksosta, jonka näin viime vuonna. Suurimman osan siitä, mitä maailmasta tiedän, olen oppinut televisiosta.

”Kuulehan”, huomautin Gabrielille ja tönäisin kyynärpäälläni häntä kylkeen. ”Tuohan on William Brenner.”

Kun Gabriel ei vastannut, selitin: ”Brenner on näkyvästi esillä lehdissä. Ja todella varakas. Luulen, että tuo nainen on... hänen kolmas vaimonsa?”

Ja millainen pariskunta he ovatkaan. Sabrina Brenner on vielä alle kolmekymppinen, mutta hänen kasvojaan on jo paranneltu

pistoshoidoilla. Hänen pitkät hiuksensa hohtavat platinanvaaleina. Kaikki hänessä on jotenkin haurasta ja eteeristä, ja häntä ympäröi parfyymien suloinen tuoksu, josta tulee mieleen markkinoilla leijuva mehevä sokerin ja vaniljan aromi.

Sabrinan hehkettä latistaa hänen aviomiehensä tympeä olemus. William Brenneristä huokuu kauttaaltaan röyhkeä itsevarmuus aina kaljuuntuvasta ja hohtavasta pääläestä ammattitaitoisesti kiillotettuihin nahkakenkiin saakka. Hänen hymynsäkin on tyyppillisen itsevarma – sellaisen miehen juonikas virne, jonka ei ole koskaan tarvinnut vongata naisseuraa. Joka tietää, ettei ole komea, mutta on siitä huolimatta hurmaava, ja joka ymmärtää, ettei tarvitse muuta kuin *hurmaavuutta* saadakseen haluamansa.

Se näkemäni *60 Minutes* -ohjelman jakso kertoi 2000-luvun alun juorulehtikulttuurista, eritoten niistä tavoista, joilla se tuhosi ihmisten elämän. ”Ihmiset pitävät hyvistä tarinoista”, William Brenner sanoi istuessaan koristeellisessa nojatuolissa Upper East Siden asunnossaan. ”Ja meidän tehtävämme on tarjota niitä heille.”

Mistä hän mahtaa nyt puhua?

Savukkeeni sihahtaa pehmeästi, kun tumpgaan sen maahan sandaalini pohjalla. Virallisesti Ara-hotelli ei sano mitään tupakkoinnista, eikä siellä liioin ole tuhkakuppeja. Kun pääsen takaisin sisälle kylppäriin, pitelen hetken tupakannatsaa heikon vesinoron alla, kiedon sen vessapaperiin ja viskaan roskikseen.

Gabriel nukkuu yhä sikiöasentoon käpertyneenä. Aivan samalla tavalla kuin ollessamme vielä lapsia: kaikki raajat yhtenä rykelmänä etupuolellaan, kuin pikkupoika, joka yrittää suojautua maailmalta.

Nappaan avainkortin mukaani ja häivyn.

Äänet johdattavat minut lähelle hotellikiinteistön laitaa, viimeiselle kivilaatoitukselle, missä hotellin alue loppuu ja autiomaan alkaa.

Siinä he taas ovat. Brennerit.

Sabrina astelee pois päin aviomiehestään yllään sama asu, joka hänellä oli illallisellakin: valkoinen satiinipuku, korkeakorkoiset kengät. Hän näyttää kuutamossa miltei hohtavalta, kuin akvaarion pohjalla uivalta hopeakylkiseltä kalalta, ja hänen pukunsa ohuet laskokset hulmahtelevat kuin evät.

William kompuroi Sabrinan perään. Hänelläkin on yhä yllään valkoinen kauluspaita ja illallispukunsa, jonka kangas on hieman liian paksua autiomaan ilmastoon.

Seison noin kuuden metrin päässä heistä, hieman kyyryssä, ja toivon, etteivät he näe minua.

”Olen pahoillani”, Sabrina sanoo sellaisen naisen äänellä, joka on ollut pahoillaan jo pitkään – ja aina turhaan.

Onkohan kukaan muu huomannut sitä?

Siis sitä, että Sabrina pysyttelee kaiken aikaa aviomiehensä näppien ulottumattomissa? Ja sitä, että hänen katseensa muuttuu valppaaksi aina kun William nousee seisomaan? Tai sitä, että Sabrina tarkkailee alati aviomiehensä liikkeitä, epäilemättä samalla tavalla kuin tämä tarkkailee Sabrinan mielialoja?

”Hah”, William murahtaa. ”Jumalauta, nytkö sinä muka olet pahoillasi?”

Hän tarraa kiinni vaimonsa käsivarresta, mutta ote irtoaa, ja hän kompuroi taas eteenpäin.

”Älä valehtele minulle.”

Sabrina nostaa kätensä eteensä kuin suojakseen.

”Olen pahoillani”, hän sanoo uudelleen. ”En minä sinulle valehtele. Mennään nyt vain takaisin –”

William tarttuu nuoren vaimonsa ranteisiin. Tunnen haamu-kivun sävähtävän lävitseni vartaloni oikealla puolella: joku tempaisi minua vuosia sitten olkapäästä, ja sen jälkeen käsivarteni on ollut voimaton.

”Senkin tyhmä huora”, William sivaltaa.

Tajuun pidätteleväni hengitystäni.

Anna hänen olla. Jätä hänet nyt jo jumaliste rauhaan.

Sabrina käännähtää ympäri kohdatakseen aviomiehensä kas-
votusten.

”En ole tyhmä”, hän vastaa.

Hänen äänestään on kadonnut kaikki anteeksipyytävyys. Tämä versio Sabrinasta on voimakas, lujatahtoinen, raivoissaan osak-
seen saamastaan kohtelusta.

William jatkaa silti.

”Mitä juuri sanoit?”

”Sanoin etten ole tyh–”

Juuri kun Sabrina aikoo astua aviomiehensä ohitse, hän sat-
tuu katsomaan tämän taakse.

Silloin hän huomaa minut.

Minusta näyttää siltä kuin hänen hartiansa jännittyisivät.

Sabrina on varmaankin olettanut heidän olevan kahdestaan.
Kaikki muut hotellivieraat ovatkin turvallisesti omissa sviiteis-
sään, nukkumassa paksujen kiviseinien ja kolmikerroksisten ik-
kunoiden takana.

Arassa kunkin hotellialueen huoneiston asukkaille on varattu
omat suojaiset ja hiljaiset tilansa. Hotellihuoneemme ovat erillis-
rakennuksia, joihin kuhunkin johtaa oma kävelypolkunsa. Ruo-
kasalissa vieraiden pöydät on sijoitettu etäälle toisistaan, jolloin
muiden ihmisten keskustelut kuuluvat vain vaimeana humina-
na. Sillä tempulla hotelli jujuttaa meitä: se luo vaikutelman, ettei
meidän tarvitse kantaa huolta muista vieraista, että kaikki muut
ovat meistä turvallisen välimatkan päässä.

Puolen sekunnin ajan Sabrina pohtii, mitä minulla on mieles-
sä. Sitten hän pudistaa päätään lähes huomaamattomasti.

Älä tee sitä.

Ymmärrän. Silloin kun olin lapsi, äidit ärsyntyivät, jos pyysimme apua. He korottivat kiukkuisina äänensä: *Mitä helvettiä sinä oikein luulet tekeväsi?* Jos he löivät meitä, he löivät kovaa. Joka ainoa kerta he varmistivat, että katuisimme yritystämme hakea apua.

William seuraa vaimonsa katsetta.

Saatana.

Kyyristyn piiloon erään suuren istutusaltaan taakse. Niitä on hotellialueella kymmenittäin, ne ovat soikion muotoisia, pienen kylpyammeen kokoisia, ja kussakin kasvaa yksittäinen puu. Mullan päällä on kerros koristekiviä. Autiomaassa monet puut onnistuvat kasvamaan kallionkoloissa, hotellinjohtaja Catalina selitti ensimmäisenä päivänä kierrättyessään meitä alueella, sutjakka tumma poninhäntä auringonvalossa välkehtien. ”Arkkitetimme innostui niistä todella paljon.”

Nämä kivenmurikat eivät kuitenkaan ole tavallisia. Mikään tässä hotellissa ei ole tavallista. ”Ne ovat Italiasta tuotua valkoista marmoria”, Catalina sanoi. ”Missään muualla näillä nurkin tällaisia ei ole.”

Laskeudun niin matalaksi kyykkyyyn kuin suinkin pystyn istutusaltaan ja sen kallisarvoisten murikoiden taakse. Sydämeni syke takoo korvissani.

”Mitä sinä oikein katselet?” William kysyy vaativaan sävyyn.

Kuuluuko hänen äänensä nyt lähempää vai kuvittelenko minä vain?

”En mitään. En katsele yhtään mitään.”

Hivuttaudun edelleen kyyryssä läheisen seinän taakse.

Kuin mikäkin pelkuri.

Ei.

Sabrina ei halua minun sekaantuvan asiaan.

”Jätä minut rauhaan”, hän napauttaa aviomiehelleen.

”Ja mitä sinä aiot tehdä, jos jätän sinut rauhaan?”

Kun lähden hiipimään sivuun kohti hotellihuonettamme, kuulen Sabrinan vastauksen vain epäselvästi. En saa ensimmäisistä sanoista selvää, mutta niiden jälkeen kuulen: ”Aion kukoistaa.”

Sabrinan ääni on kuulas ja itsetietoinen. Se on sellaisen naisen ääni, joka tietää, että hänessä piilee lukemattomia mahdollisuuksia, ja joka on väsynyt pitämään niitä vakan alla.

Puhun hänen kanssaan huomenna.

En aio mainita mitään hänen aviomiehestään. En ole mikään ääliö. Aion kuitenkin tehdä sen, mitä olen viimeisten neljän päivän ajan vältellyt: esittelen itseni Sabrinalle ja kysyn, miten hän on täällä viihtynyt. Mainitsen ehkä jotakin säästä.

Aion kertoa hänelle, että jos hän tarvitsee täällä jotakuta turvakseen, hän voi turvautua minuun.

Teen sen huomenna. Siihen on vain muutama tunti.

Kaikki on helpompaa päivänvalossa. Olemme kaikki urheampia aamuisin.

2 ESCALANTE, UTAH

NELJÄS ILTA

Kymmenen vuotta sitten eräs rakennusurakoitsija katseli tätä laakeaa maa-alueetta Escalanten autiomaassa ja mietti: *Taidanpa rakentaa tänne hotellin*. Siitä ajatuksesta syntyi Ara-hotelli. Ara on kaukana valtatiestä, ja tänne pääsee vain merkitsemätöntä hiekkatietä pitkin. Täällä on kuntosali, kylpylä ja pieni myymälä. Ja tietenkin uima-allas. Avarasta sisäänkäynnin viereisestä oleskelutilasta tullaan eteisaulaan, josta päästään ruokasaliin. Hotellin linjat muotoa sulautuvat hienosti autiomaan maisemaan. Ympäri ei ole minkäänlaisia rajoja tai aitoja.

Kasvoilleni roiskahtaa kylmää vettä. Kuu paistaa suoraan kylpyhuoneeseemme, jossa pullea kylpyamme vitivalkoisine vatsoineen hohtaa kaari-ikkunan alla. Kun palaan sisälle huoneeseemme, se on hiljainen.

Aivan liian hiljainen.

Tarkastelen kahta parivuoteen kokoista sänkyä. Omani on oikealla puolella, ja sen lankatiheydeltään ylelliset italialaiset puuvillalakanat ovat siististi sijatut. Gabrielin vuoteella näkyy vain mytty vuodevaatteita siinä kohdassa, missä hänen uinailevan vartalonsa pitäisi olla, ja tyynyssäkin on edelleen hänen päänsä painauma. Hänen sohvalta ottamansa alpakavillainen huopa lojuu lattialla.

”Gabriel?”

Napsautan kattovalon päälle.

Hän ei ole täällä.

Poimin kännykkäni yöpöydältäni, etsin hänen viimeisimmän tekstiviestinsä (eilisiltapäivältä, jolloin Gabriel tekstasi allasbaarista ja kysyi, haluaisinko smoothien), ja painan soittopainiketta.

Kännykän soittoääni rikkoo hiljaisuuden. Katseeni etsiytyy Gabrielin puhelimeen, joka värisee hänen yöpöydällään.

Saakeli.

Missä hän mahtaa olla? Tähän aikaan päivästä Arassa ei ole mitään muuta tekemistä kuin nukkuminen. Lähimpään kaupunkiin on puolen tunnin ajomatka. Vaikka Gabrielilla olisikin jokin syy lähteä sinne keskellä yötä, meillä ei ole autoa. Kuljettaja nouti meidät lentokentältä yhdellä hotellin säihkyivistä pakuista, ilmastoidulla metallikapselilla, jonka ympärillä autiomaa avautui kuin maisema joltakin toiselta planeetalta.

”Gabriel?”

Käyn katsomassa terassilta. Se on tyhjä. Hän on kaiketi lähtenyt sillä välin, kun minä olin vielä ulkona.

Pysy rauhallisena. *Et ole enää sama ihminen, joka olit viisitoista vuotta sitten.* Tyttö, jonka elämä oli kuin tyhjä sivu ja jonka piti ottaa kaikista asioista selvää juurta jaksain. Joka oli heitetty maailmaan ja joka oli turvassa vain, kun hänellä oli vierellään mies.

Oven kahva lokahtaa.

Sitten kuuluu surahdus – lukon mekanismi avautuu, koska toisella puolella painetaan avainkortti lukijaa vasten.

Gabriel hätkähtää minut nähdessään.

”Siinähan sinä olet”, hän toteaa.

”Minä – mitä tarkoitat?”

”Missä sinä kävit?”

Odottamatta vastaustani Gabriel sulkee oven takanaan. Hän siristelee silmiään kattovalon loisteessa.

”Haittaako, jos sammutan tuon?”

Vastaan Gabrielille, että sammuttakoon vain.

Jopa tässä hämärässä erotan hänen sivuprofilinsa. Tuossa ovat hänen paljaat käsivartensa, tuossa taas hänen t-paidassaan valkoisina hohtavat sanat: TIBERIUS & DOMITIANUS & NERO & CALIGULA. (Neljä roomalaista keisaria, neljä erilaista mielipuoilta. Luin heistä jostakin ja poimin nimet ylös kolme joulua sitten, ja sitten postitin Gabrielille tuon t-paidan lahjaksi. Noista keisareista ensimmäinen oli tyranni, toinen vainoharhainen, kolmas poltti ihmisiä elävältä ja neljäs vaati kansaa palvomaan häntä jumalana.)

”Minähän etsin *sinua*”, minä vastaan. ”Sitä minä juuri äsken tein.”

Gabriel katoaa kylpyhuoneeseen. Sieltä alkaa kuulua veden lorinaa ja saippuan lätsähtelyä ihoa vasten.

”En tiedä, mitä kertoisin sinulle”, hän tokaisee oven toiselta puolelta. ”Heräsin, etkä sinä ollut huoneessa.”

Hän kävelee takaisin huoneeseen pyyhkien samalla käsiään verkkareihinsa. Huoneeseen lankeaa hetkeksi kuun kajo, minkä jälkeen kylpyhuoneen ovi sulkeutuu ja olemme taas pimeässä.

”Minne sinä oikein katosit?” Gabriel ihmettelee.

”Kävin... ulkona. Tupakalla.”

En näe Gabrielin kasvoja, mutta luulen hänen pudistelevan päätään.

”Jos hankit meille hädän täältä kesken vierailumme, muista että majoitus laskutetaan sinun kortiltasi.”

Gabrielin äänensävy on kepeä ja leikkisä. Yritän naurahtaa, mutta saan aikaiseksi vain pienen köhähdyksen.

Lakanat ja peitot kahahtelevat. Gabriel asettuu makuulle vuoteelleen. Minun ei tarvitse nähdä häntä tietääkseni, että hän on vetänyt koipensa hivenen koukkuun. Pitkän miehen kirous: hän joutuu aina vetämään vartaloaan kasaan, kulkemaan kumarassa ovissa ja junavaunuissa.

”Yritätkö nukkua”, hän kysyy, ”vai –?”

”Näin äsken jotain.”

Sanat tulevat ulos suustani pelkkänä kuiskauksena.

”Mitä?” Gabriel kysyy. ”Mitä sinä näit?”

Kurkkuani kuristaa. En halua puhua Gabrielin kanssa siitä asiasta: en Sabrinasta ja William Brenneristä, enkä liioin aviomiehistä ja niistä asioista, joita aviomiehet vaimoilleen tekevät.

Sillä juuri se asia etäännytti Gabrielin elämästäni melkein yhdeksän vuotta sitten.

Sen jälkeen olemme löytäneet toisemme uudelleen. Kuitenkin myös nyt, näiden neljän Ara-hotellissa viettämämme päivän aikana, hän on välillä tuntunut etäiseltä. Hän on poistunut huoneeseemme keskellä iltapäivää, kun olemme olleet uima-altaalla. Tai vetäytynyt keskustelustamme päivällisellä ja alkanut vain tuijottaa kaukaisuuteen. Eilen hän jätti väliin aamun patikkaretken vedoten migreeniin. Uskoin häntä. Gabrielilla on ollut migreenikohtauksia siitä lähtien kun olimme viidentoista ikäisiä. Mutta muistan myös, mitä hän kertoi minulle vuosia sitten löydettyään niihin oikeanlaisen hoitokeinon: ”Nyt saan migreenikohtauksen vain silloin kun kroppani haluaa aiheuttaa sellaisen minulle.”

Sillä hän tarkoitti, etteivät migreenikohtaukset iskeneet enää sattumanvaraisesti. Nyt hän sai niitä työskenneltyään liian ankarasti tai ollessaan stressaantunut. Niistä tuli hänen kehonsa tapa pakottaa hänet lepäämään tai pelastaa hänet vastenmielisistä tilanteista.

Kuten eiliseltä patikkaretkeltä.

Tulimme tänne puhuaksemme erään asian selväksi. Emme ole kuitenkaan keskustelleet vielä siitä – dokumenttielokuvasta, jonka vuoksi tänne tulimme. Olen yrittänyt pari kertaa nostaa sen esille, mutta Gabriel on väistellyt puheenaihetta. Hänen piti muka soittaa jokin puhelu tai käydä kysymässä jotakin vastaanotosta.

Välillämme on kerroksia, jotka erottavat meitä toisistamme. Sanomatta jääneitä ajatuksia, antamatta jääneitä halauksia.

Yritän silti avautua. ”Naapurisviitin vieraat”, minä sanon. ”Brennerit. Se vanha jeppe ja hänen vaimonsa.”

”Mitä heistä?”

Gabrielin ääni oli lämmin ja kärsivällinen.

”Heillä oli eripuraa”, kerron. ”He riitelivät oikein kunnolla.”

”Sellaista sattuu.”

Pudistan päätäni, vaikkei hän minua näekään. ”Tämä oli erilaista. Näytti pahalta. Se palautti mieleeni –”

Ääneni tukahtuu kurkkuun.

Joitakin asioita en kykene sanomaan ääneen. En edes veljelleni, en edes pimeässä.

”Tulehan tänne”, hän kehottaa.

Mieleeni nousee kuva lapsuudestamme: minä makailen kerrossängyn yläpedillä, Gabriel alapedillä. Silloin minä olin meistä se urheampi.

Laskeudun lattialle vuoteesta ja hapuilen pimeässä Gabrielia kohti. Kun olen päässyt hänen vuoteensa luo, istuudun ja nojaan hartiani puiseen sängynlaitaan.

”Kaikki on hyvin”, hän lohduttaa.

”Sabrina Brennerillä ei ole”, sanon hänelle. ”Hänen aviomiehessään on jotain mätää.”

”Useimmissa aviomiehissä on jotakin mätää.”

Ennen kuin ehdin kysyä häneltä, mitä hän tarkoittaa, ennen kuin ehdin inttää *Ei, Gabriel, tämä ei ole mikään vitsin aihe*, veljeni vaihtaa asentoa peittonsa alla.

”Meidän asiamme ovat varsin hyvin”, hän lohduttaa, viimeisen sanan hukkuessa haukotukseen. ”Kyllä kaikki tästä vielä hyväksi muuttuu.”

Sitten hän onkin taas unessa, tuosta vain.

Jään istumaan hänen vuoteensa viereen. Toisissa olosuhteissa nukahtaisin tähän istualleni kuunnellessani Gabrielin rytmikästä, tuutulaulun tavoin unettavaa hengitystä.

Mutta en tänään, en tänä yönä.

Istun vain paikoillani silmät auki ja kuuntelen, kykenemättä rentoutumaan.

Se on minulle tuttu olotila.

3 AINOA HUDSONJOEN LAAKSON KAUPUNKI, JONKA TUNSIMME

KAKSIKYMMENTÄVIISI VUOTTA SITTEN

Alussa oli Émile.

Émile tiesi kaiken. Hänen päänsä oli täynnä ideoita, tarinoita ja musiikkia. Hän rakensi meille kokonaisen maailman ajatuksistaan kuin tiiliskivistä.

Émilen maailmassa syntymäpäivät kyllä muistettiin, mutta niitä ei juhlittu. Syntymäpäivinä ei syöty kakkua eikä laulettu. Me vain totesimme ajan kulun ja siirryimme eteenpäin.

Sinä päivänä, kun täytin kahdeksan vuotta, Edwina, pitkä kaksitoistavuotias tyttö, joka oli alkanut ohjata puutyötuntejamme, etsi minut käsiinsä.

Olin ulkona ja raapustin tikulla kahdeksikkoa hiekkaan. Oli jo miltei lounasaika, ja kohta meidän pitäisi suunnata kohti ruokalaa. Edwinalla oli kuitenkin muita suunnitelmia.

”Tule”, hän komensi.

Seurasin häntä. Hän johdatti minut vanhan koulun pihan poikki ja yhteissuihkujen ohi. Ja sen jälkeen vielä ruokalan, asuntolan ja kappelin ohi.

Tunsin jännityksen vatsanpohjassani. ”Minne sinä –”

”Shh.”

”Mutta –”

Edwina käännähti ympäri. ”Älä kysele mitään.”

Se tuntui mahdottomalta, mutta kyllä, hän tosiaankin johdatti minut Émilien taloon.

Kiellettyyn paikkaan, kultin kiinteistön ainoaan osaan, joka oli moitteettomassa kunnossa. En ollut koskaan käynyt sen sisällä. Me kaikki toki tiesimme, että Émilien työhuone sijaitsi rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa, ja että hänen asuntonsa, joka oli yhtä lailla kiellettyä aluetta, oli yläkerrassa. Hän asui siellä yksin ja myös – enimmäkseen – työskenteli siellä yksin.

Edwina marssi hame kahisten pienen eteishallin poikki. Hän tönäisi minua erään suljetun puuoven edessä.

”Seiso tässä.”

Edwina koputti oveen ja ennen kuin ehdin kysyä, mitä ihmettä hän oikein touhusi, hän ehti rientää pois.

Yritin ryhdistäytyä. Huono käytös vaati aina veronsa, aina. Olimme oppineet pelkäämään käsiä, jotka tarttuivat meihin kiinni, ja jalkoja, jotka potkivat meitä.

Kuultiin myös huhuja siitä, että lapsia pidettiin nälässä ja jännossa. Ja huhuttiin jostakin pimeästä ja salaisesta paikasta, jonne tottelemattomat lapset suljettiin.

Oven toiselta puolelta kuului Émilien ääni.

”Tule sisään.”

Hän kuulosti rauhalliselta aivan kuin olisi odottanut minua.

Työnsin oven auki.

Lapsen silmissä Émilien työhuone oli suunnattoman kokoinen. Siellä oli työpöytä. Ja kirjahylly, jossa oli hänen kirjoituksiaan. Se oli niin korkea, että kolmen lapsen olisi pitänyt kavuta toistensa hartioille yltääkseen ylimmälle hyllylle. Pikkupöydän päällä oli karttapallo.

Ja kaiken sen keskellä istui Émile. Hänen siniharmaat silmänsä kimmelsivät lukulasien takana. Hän viittasi kädellään kohti toista työpöytänsä eteen asetetuista tuoleista.

”Istu.”

Istuuduin.

”Tiedätkö, miksi olet täällä?”

Pudistin päätäni.

”Esitän sinulle kohta kysymyksen”, hän sanoi. ”Tahton sinun vastaavan siihen sellaisella tavalla, joka tuntuu sinusta totuudenmukaisimmalta.”

Hän puhui usein totuudesta. Émile korosti sitä, että jokaisen pitäisi tarkastella sisintään, olla valehtelematta itselleen siitä, kuka oli.

”Tämä on testi”, hän kertoi. ”Kaikki ovat joutuneet tekemään sen. Vastauksesi kertoo meille paljon sinusta ihmisenä.”

Émile nousi työpöytänsä takaa. Hän näytti minusta ikivanhalta. Vuosia myöhemmin järkytyin, kun luin hänen ikänsä sanomalehdistä. Testin tekemisen aikoihin hän oli vasta alle nelikymppinen, ja kun sen maailmamme loppu koitti, hän ei ollut vielä viittäkymmentäkään.

Kysymys oli suorastaan häpeällisen yksinkertainen. Tajusin paljon myöhemmin, että hän oli ottanut sen omaan käyttöönsä mitä tavallisimmasta asiayhteydestä.

Jälkikäteen ajatellen oli ilmiselvää, että hän oli kuullut sen matkustaessaan lentokoneella.

Emme tienneet sitä silloin. Me kun emme lentäneet. Émile lensi. Ei kovin usein, mutta hänen oli pakko tehdä niin. Hän oli tärkeä mies. Hän kävi tapaamassa arvohenkilöitä, ihmisiä, jotka elivät ajan hermolla.

(No, niin hän ainakin kertoi. Kun kaikki paljastui, saimme tietää, että Émile oli yleensä käynyt vain tapaamassa sukulaisiaan. Ei kuitenkaan synnyinmaassaan Ranskassa – sillä monistakaan syistä Émile ei voinut ylittää kansainvälisiä rajoja – vaan Floridassa, missä hänellä oli setä ja muutama serkku. Yllättävää kyllä, hän ta-

pasi kerran Kanadan pääministerin aivan New Yorkin osavaltion pohjoisimmassa osassa. Hän piti tapaamisesta työpöydällään kehystettyä valokuvaa, joka esitti heitä kahta kättelemissä toisiaan. Myöhemmin se kuva päätyi kaikkiin sanomalehtiin.)

”Kanaa vai kalaa?”

Kysymys kuulosti meistä Émilen maailman lapsista täysin järjettömältä. Emmehän me syöneet eläimiä. Émilen mukaan ne olivat myrkkyyä. Hänen maailmaansa kuuluivat kasvit, pavut ja muut palkokasvit. Äidit valmistivat yhdessä ruokaa suurissa sammioissa. Pataruokien jakelu oli helppoa, siihen tarvittiin vain yksi suuri kattila ja kauha. Aamuisin saimme tönköksi keitettyä kaurapuuroa, joka tuntui suussa sahajauholta.

Émile oli varmaankin aavistanut visuaalisten apukeinojen tarpeen. Hän napsautti päälle pienen takaseinällä olevan television ja työnsi videolaitteeseen mustan VHS-kasetin.

”Kanaako?” hän kysyi.

Television ruudulla välähteli kuvia. Muhkeita ja valkeita lihapaloja, jotka oli kuorrutettu ruskealla kastikkeella. Sitten näkyviin välähti lautanen, jolla oli edellisiä tummempia suikaleita, ja perhe, joka piti toisiaan kädestä pöydän ympärillä. Ja vielä pienempiä kanapaloja, jotka oli leivitetty korppujauhoilla ja uppoaistettu kuumassa öljyssä, kunnes ne nousivat pintaan kypsinä ja – tässä kohtaa Émile sääti television äänenvoimakkuutta – rapeina.

Sitten kuului katkonaista vuoropuhelua ja sekalaista musiikkia, joka alkoi ja loppui miten sattui. Videopätkät oli varmaankin ympätty yhteen televisiomainoksista, ja jotkut niistä olivat peräisin televisiosarjoista tai elokuvista. En tajunnut silloin siitä mitään. Tiesin vain, että olin nälkäinen.

Seisoin siinä paikoillani, vatsaani kurni ja vesi herahti kielelleni.

”Vaiko sittenkin kalaa?”

Seurasi lisää herkullisia kuvia – kalaa kullankeltaisessa taikinakuoressa, grillattuna kuumilla kivillä ja tarjoiltuna mehevien tomaattien kera. Pehmeitä punertavia kimpaleita vinosti sojottavan haarukan alla. Valkeita kalapaloja paperinohuesti kuorrutettuina ja aseteltuina ranskalaisten perunoiden viereen paperitötkeröön.

Se oli kokonainen maailma – erilaisia aarteita, herkkuja.

Kanaa vai kalaa?

Se oli lyhyen elämäni kaikista tärkein kysymys, eikä minulla ollut harmainta aavistustakaan, mitä olisin vastannut.

Émile kitki pois pahat ihmiset. Heidät vain reväistiin pois elämästäimme, ja sen jälkeen he katosivat ainiaaksi. Meillä ei ollut mitään käsitystä, mitä heille tapahtui. Siinä tiedon mustassa aukossa meitä vaani jokainen kuviteltavissa oleva painajainen.

Émile naputti jalallaan.

Minun pitäisi vastata jotakin. Mitä tahansa.

”No, ehkä sitten kanaa?”

Émilen silmissä välähti. Hän veti syvään henkeä.

Se hengenveto oli samalla huokaus.

Émile veti VHS-kasetin ulos videonauhurista ja työnsi luukusta pesään toisen kasetin.

”Nämä”, hän sanoi, ”ovat äskeisen valintasi seuraukset.”

Tässä uudessakaan videonauhassa ei ollut mitään järkeä. Kananpoikia kuljetinhihnalla, se oli aivan järjetöntä. Luonto ei voisi sallia sellaista asiaa tapahtuvaksi. Muoviin verhottuja käsiä työnnytti kuvaruutuun ja tarrasi kananpoikiin, jotka sitten murskattiin kuin keitetyt tomaatit pastakastikkeeksi. Näyt olivat sietämättömän kamalia: kananpoikia työnnettiin johonkin metalliseen koneeseen, sen hampaiden väliin. Noiden pehmoisten pikku eläinten elämä päättyi veren roiskahduksiin.

Kultin kiinteistön alueella oli kanoja. Me emme syöneet nii-

tä – ainoastaan niiden munia, joita keräsimme pesistä niin kun-
nioittavasti kuin suinkin pystyimme: asettelimme kätemme mu-
nien ympärille hellästi ja varovasti, jottemme rikkoisi kuoria,
saaliistamme kiitollisina.

Sydämeni takoi kiivaasti. Nuo massamurhatut kananpojat oli-
vat Émile mielestä pahimmanlaatuinen rikos. Kukaan sellainen,
joka oli moisen pahuuden kanssa tekemisissä, ei ansainnut paik-
kaa hänen maailmassaan.

Émile sammutti television. Istuimme hiljaisuuden vallitessa
jonkin aikaa, varmaankin kokonaisen minuutin.

”Mitä minun pitäisi mielestäsi tehdä?” hän lopulta kysyi.

Taas aivan mahdoton kysymys. Émilehän oli ainoa, joka tiesi,
mitä kenenkään pitäisi tehdä.

”Olen pahoillani”, vastasin.

Émile istuutui uudelleen työpöytänsä taakse ja risti kädet vat-
sansa päälle.

”Sanot olevasi pahoillasi. Tiedätkö, kuinka voit osoittaa sen?”

En saanut kakistettua sanaakaan suustani. Onnistuin kohot-
tamaan toiveikkaasti katsettani sen verran, että melkein katsoin
häntä silmiin. Sydämeni oli avoin, jos hän haluaisi koskettaa sitä.

”Muista tämä. Muista, että teoillasi on seurauksia. Muista, että
sinulla on tämä voima sisälläsi, etkä tiedä, kuinka hallita sitä.”

Nyökkäsin.

Émile nojautui työpöytänsä ylle.

”Siksi sinun pitää kuunnella. Ja ottaa opiksesi. Muista, ettet
tiedä mitään. Sinua pitää opastaa. Jos kuuntelet, sinulla on mah-
dollisuuksia.”

Nyökkäsin vielä uudelleen, väentelin sormiani, kohotin käte-
ni eteeni kuin rukoukseen. Mutta ei. Émile ei halunnut tulla pal-
votuksi. Hän ei halunnut kenenkään kutsuvan häntä guruksi tai
tietäjäksi.